# પ્રાચીન ઋષિયોએ કરેલી ઇશ્વર સ્તુતિ.

આ જગત્‌ની ઉત્પત્તિ પહેલાં એક માત્ર ઇશ્વરજ હતો, બીજું કાંઇજ નહોતું. તે એકજ છે, એના જેવો બીજો કોઇ પણ નથી અને તે સત્‌સ્વરૂપ છે.

તેણે બ્રહ્માંડ રચવાનો વિચાર કર્યાથી તેની ઇચ્છાથીજ આ બધું જગત્ ઉત્પન્ન થયું છે.

એનાથીજ સર્વનો આધાર આ પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ તથા આકાશ ઉત્પન્ન થયાં છે; અને એનાથીજ સૌ જીવોના પ્રાણ, મન, ઇંદ્રિયો તથા શરીરો ઉત્પન્ન થયાં છે.

એના ભયથી અગ્નિ બળે છે, એના ભયથી સૂર્ય તપે છે, એના ભયથી મેઘ વરસે છે, અને એના ભયથી વાયુ વાય છે.

માટે જેમાંથી સર્વ જીવો ઉત્પન્ન થયા છે, ઉત્પન્ન થઇને જેના વડે જીવતા રહે છે, અને પ્રલયકાળે જેની અંદર તે સમાઇ જાય છે, તેનું વધારે સારી રીતે ચોખ્ખું જ્ઞાન મેળવવાની ઇચ્છા રાખો, તે સર્વ શક્તિમાન મહાન પરમાત્મા છે.

એ ભગવાન મહા આનંદ સ્વરૂપ છે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ સંગ્રહ
પર:૪૨૪૬



આનંદ સ્વરૂપ પરમાત્મામાંથીજ સર્વ પ્રાણીઓ ઉત્પન્ન થાય છે, ઉત્પન્ન થઇને આનંદ સ્વરૂપ ઇશ્વરથીજ જીવતાં રહે છે, અને પ્રલયકાળે આનંદ સ્વરૂપ બ્રહ્મમાંજ સૌ પાછાં જાય છે.

જે બીજા કોઇનો પણ આધાર રાખતા નથી, એવા ભગવાનને આધારે જે હરીજનો રહેછે, તે હરીજનોની બધી બ્હીક મટી જાય છે.

તે દેખી શકાય નહીં એવા છે, પકડી શકાય નહીં એવા છે, અને ગોત્ર તથા વર્ણ વિનાના છે, એ સૌમાં વ્યાપી રહેલા છે, એ બહુ સૂક્ષ્મ છે, એ વધે ઘટે નહીં એવા છે, અને એ સર્વ વસ્તુઓ તથા સર્વ જીવોનું મૂળ છે. એને જ્ઞાનીઓ સર્વ ઠેકાણે જુવે છે, અને એના જે જે વખાણ કરીએ તથા એના જે જે ગુણ ગાઇએ તે સૌ એની લાયકાત પ્રમાણે થોડાંજ છે.

હે હરિજનો ! ઇશ્વરને ઓળખનારા મહાત્માઓ કહે છે કે, તે નાશ પામે નહીં એવો છે, તે મોટો નથી, તે નાનો નથી, તે ટુંકો નથી, તે લાંબો નથી, તે રંગ વિનાનો છે, તે ક્યાંય પણ લેપાય નહીં એવો છે, એની ઉપર કોઇની છાયા પડી શકતી નથી, એની પાસે અંધારૂં રહી શકતું

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[ गुजराती कॉपीराजिट विभाग ]

अनुक्रमांक ૫૫૦૦ वर्गांक

पुस्तकनुं नाम ભારતના ઋષિઓએ કરેલી ઈશ્વરસ્તુતિ

विषय ૫/૨·૪૬૪૬

નથી, એની પાસે વાયુ પ્હોંચી શકતો નથી, એ આકાશથી પણ અલગ છે અને એ સંગ વિનાનો છે. કોઇપણ પ્રમાણો એને પ્હોંચી શકે એમ નથી, માટે કોઇની પણ સાથે ભગવાનની સરખામણી થઇ શકે તેમ નથી.

ભગવાનના હુકમથી આ સૂર્ય ચંદ્ર નિયમમાં રહેલાછે.

ભગવાનના હુકમથી આ પૃથ્વી ને સ્વર્ગ ટકી રહેલાં છે.

અને ભગવાનના હુકમથી પળ, મૂહુર્ત, રાત્રિ, દિવસ, પખવાડીયાં, મહિનાઓ, ઋતુઓ તથા વરસો આવે છે ને જાય છે.

એ નાશ ન પામે એવા ઇશ્વરને કોઇ માણસો જોઇ શકતાં નથી, પણ તે સૌને જોઈ શકે છે; કોઇ તેનું બોલવું સાંભળી શકતા નથી, પણ તે સર્વનું બોલવું સાંભળી શકેછે; કોઇ પણ ભગવાનના મનની ગતિ જાણી શકતું નથી, પણ ભગવાન સૌના મનની વાતો જાણી લે છે. અને જેવો જાણવો જોઇએ તેવો કોઇ પણ તેને જાણી શકતો નથી પણ તે સર્વને બરોબર રીતે જાણે છે.

ઇશ્વર પ્રાણ સ્વરૂપ છે. તેમાંથી આ સર્વ બ્રહ્માંડ ઉત્પન્ન થયું છે, અને એના નિયમ પ્રમાણે તે ચાલે છે.

કાનમાં સાંભળવાની શક્તિ તેણેજ મૂકેલી છે, અને તેની સત્તાથીજ કાનથી સાંભળી શકાય છે, માટે તે કાનનો પણ કાન છે.

આંખમાં જોવાની શક્તિ તેણેજ મૂકેલી છે, અને તેની સત્તાથીજ આંખથી જોઇ શકાય છે, માટે તે આંખની પણ આંખ છે.

મનમાં સંકલ્પ વિકલ્પ કરવાની તથા વિચારવાની શક્તિ તેણેજ મૂકેલી છે, અને તેની સત્તાથીજ મન પોતાનું કામ કરી શકે છે, માટે તે મનનું પણ મન છે.

વાણીમાં બોલવાની શક્તિ તથા તેના અર્થ ને ભાવ સમજવાની શક્તિ તેણેજ મૂકેલી છે, અને તેની સત્તાથીજ વાણી બોલી શકાય છે તથા સમજી શકાય છે, માટે તે વાણીની પણ વાણી છે, અને એના હુકમથીજ પ્રાણ ચાલેછે; એની શક્તિ વિના પ્રાણથી કાંઈ થઇ શકતું નથી, માટે તે પ્રાણનો પણ પ્રાણ છે.

અસલના ઋષિયો કહેતા કે, અમારી અગાઉ થઇ ગયેલા માહાત્માઓ પાસેથી, ભગવાન વિષે અમે એવું સાંભળ્યું છે કે, તે આંખથી દેખી શકતો નથી, તેની પાસે વાણી પ્હોંચી શકતી નથી, અને ત્યાં મન પણ જઇ શકતું

નથી, એટલુંજ નહીં પણ અમે એના વિષે કાંઇપણ વધારે જાણતા નથી, અને કેવી રીતે એનો ઉપદેશ આપવો જોઇએ તે પણ અમે સમજી શકતા નથી; કારણકે તે જાણેલી વસ્તુઓથી જુદો છે અને અજાણી વસ્તુઓથી બહાર છે.

જે વાણી વડે વર્ણવી શકાય કે વાણીથી પકડી શકાય નહીં તેવો છે, પણ જેની શક્તિ વડે કરીને વાણી બોલી શકાયછે, તેનેજ તમે ભગવાન જાણો.

બહુ બહુ તર્ક વિતર્ક કર્યા છતાં પણ જ્યાં માણસોનું મન પ્હોંચી શકતું નથી, પણ જે આપણા મનની અંદરની દરેક બાબતો જાણેછે, તેનેજ તમે ભગવાન જાણો.

જે આંખથી દેખી શકાતો નથી, પણ જેની શક્તિ વડે કરીને આંખો જોઇ શકેછે, તેનેજ તમે ભગવાન જાણો.

જે કાનથી સાંભળી શકાતો નથી, પણ જેના વડે કરીને કાનમાં સાંભળવાની શક્તિ રહેલીછે, તેનેજ તમે ભગવાન જાણો.

અને પ્રાણથી પણ જેનું સ્વરૂપ જાણી શકાતું નથી, પણ જેની શક્તિ વડે કરીને પ્રાણ પોતાનું કામ કરી શકે છે, તેનેજ તમે ભગવાન જાણો.

જો તમે તમારા મનમાં એમ સમજતા હો કે "મેં ઈશ્વરનાં સ્વરૂપને બહુ સારી રીતે જાણ્યું છે, તો નક્કી તમે ઇશ્વરનાં સ્વરૂપને બહુજ થોડું જાણ્યું છે.

"ઇશ્વર સ્વરૂપને સારી રીતે જાણું છું" એમ હું મ્હારા મનમાં માનતો નથી, તેમજ "ઇશ્વરના મહિમા વિષે હું કાંઇ જાણતો નથી" એમ પણ નથી, "હું ઇશ્વરના સ્વરૂપને જાણતો નથી એમ નથી ને જાણું છું એમ પણ નથી" આ વચનનો ભેદ જે અમારામાંથી સમજેછે, તેજ તેને જાણેછે.

સારી રીતે ઇશ્વરના મહિમાને જાણનારા જ્ઞાની ભગતને એમ લાગેછે કે, હું ઇશ્વરના સ્વરૂપને જાણતો નથી; પણ જે અજ્ઞાની માણસ હોય તેને એમ લાગેછે કે, હું ભગવાનના સ્વરૂપને જાણું છું, માટે જે હરિજન એમ સમજે છે કે, હું ઇશ્વરના સ્વરૂપને જાણતો નથી, તેણે ઇશ્વરને જાણ્યો છે, અને જે એમ સમજેછે કે, મેં ઇશ્વરને જાણ્યો છે, તેણે ઇશ્વરને ઓળખ્યો નથી.

જો આ ભવમાં ઇશ્વરને ઓળખી લેવાય તો જન્મારો સફળ થાયછે, અને જો ન ઓળખાય તો મહા અનર્થ

થાયછે, માટે જ્ઞાની માણસો જગત્‌ની સર્વ વસ્તુઓમાં એક માત્ર ભગવાનનેજ જોઇને, આલોકમાં શાંતિ પામેછે, અને પછી અમર થાયછે.

ઈશ્વર એકજ છે, એના જેવો બીજો કોઈ નથી, તે અચલ છે, છતાં પણ મનના વેગ કરતાં પણ એનો વેગ ઘણો વધારે છે; ઇશ્વરને ઇન્દ્રિયો પ્હોંચી શક્તિ નથી; અને સ્થિર રહ્યા છતાં પણ ઇન્દ્રિયો તથા મનની પાર જઇ શકેછે; અને એની શક્તિથીજ પ્રાણીઓમાં વાયુ હરેફરેછે.

તે ચાલેછે ને વળી તે ચાલતો પણ નથી, તે દુરમાં દૂર છે, અને વળી તે પાસેથી પણ પાસે છે; તે સૌના અંતરમાં છે અને વળી તે સૌની બહાર પણ છે.

જગત્‌ના સૌ જીવો, તથા બધી વસ્તુઓ, ભગવાનની અંદરજ રહેલીછે એમ જેને દેખાયછે, અને જગત્‌ના સૌ જીવો તથા બધી વસ્તુઓમાં પરમાત્મા પોતે રહેલાછે, એમ જેને દેખાયછે, તે કોઇને પણ દુઃખ દેતો નથી, કે કોઇનો પણ તિરસ્કાર કરતો નથી.

ભગવાન સર્વ વ્યાપક છે, તે પવિત્ર છે, તે શુદ્ધ છે, તે પાપ વિનાનો છે, સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે, તે બીજા કોઇની

મદદથી નહીં, પણ પોતે પોતાની શક્તિથીજ પ્રકાશવાળો છે, અને તે હમેશાં સૌને જોઇતી જરૂરની વસ્તુઓ પુરી પાડેછે.

ઇશ્વર સત્ય સ્વરૂપ છે, જ્ઞાન સ્વરૂપ છે, અને અનેક પ્રકારનાં રૂપ લઇ શકે તેવા છે. તે ઇશ્વર મ્હારા અંતઃકરણમાં રહેલાછે એમ જે સમજેછે, અને અનન્ય ભાવથી એની સાથે એકતા અનુભવેછે, તે માણસ ઈશ્વરનો અલૌકિક આનંદ ભોગવી શકે છે.

ભગવાન પવિત્ર છે, તે અવયવ વિનાના છે, અને તે જ્યોતિને પણ જ્યોતિ આપનારા છે. એ કલ્યાણકારક ભગવાનને ભગવદ્ જ્ઞાનવાળા જ્ઞાની હરિજનો, પોતાના અંતઃકરણના ઉંડાણમાં જોઇ શકેછે.

ભગવાનનો બનાવેલો સૂરજ ભગવાનને તેજ આપી શકતો નથી, ચંદ્ર કે તારા તેને તેજ આપી શકતા નથી, અને વિજળી પણ તેને પ્રકાશ કરી શકતી નથી. આખું જગત્ એના પ્રકાશથીજ પ્રકાશિત થાયછે, એટલુંજ નહીં પણ અનંત બ્રહ્માંડો, એના તેજથીજ તેજસ્વી થઈ રહેલાછે.

જે જ્ઞાની ભગત એમ સમજે છે કે ઇશ્વર પ્રાણનો પણ પ્રાણ છે, અને જગતની દરેક વસ્તુઓમાં જુદે જુદે રૂપે તે પોતેજ રહેલોછે, તે ભગત ભગવાનનાજ ગુણ ગાયા કરેછે, અને ભગવાનની વાતો શિવાય બીજી કાંઈ વાતો કરતો નથી એટલુંજ નહીં પણ, તે ભગવાનમાંજ રમ્યા કરેછે, ભગવાન ઉપરજ પ્રેમ રાખેછે, અને ભગવાનને અર્થેજ ભલાં કામો કર્યા કરેછે, આવા ભક્તો હરિજનોમાં સૌથી શ્રેષ્ઠ છે.

તે મોટામાં મોટો છે, તે પોતે પોતાના પ્રકાશથીજ પ્રકાશવાળો છે, અને એનું સ્વરૂપ ચિંતવનમાં આવી શકે એવું નથી, કારણકે તે ઝીણામાં ઝીણો છે, તે જુદાં જુદાં રૂપમાં રહેનારોછે, તે દુરથી પણ બહુ દુર છે, પાસેથી પણ બહુ પાસે છે, અને તે અહીંજ આત્માની અંદરજ રહેલોછે.

ભગવાન આંખથી જોઇ શકાતા નથી; વાણી ત્યાં પ્હોંચી શકતી નથી; અને બીજી કોઇ ઇન્દ્રિયો પણ એને પકડી શકતી નથી. તેમજ તપ કરવાથી કે યજ્ઞો વિગેરે કર્મ

કરવાથી પણ ભગવાન મળતા નથી, પણ જ્યારે વૃત્તિયો શાંત થાય, અંતઃકરણ શુદ્ધ થાય, ચોખ્ખું જ્ઞાન થાય, અને સાચું ધ્યાન ધરાય, ત્યારેજ વિકાર રહિત ભગવાન મળેછે.

તે મહાન છે, તે નિયમમાં રાખવાવાળાઓને પણ નિયમમાં રાખવાવાળોછે, તે દેવતાઓને પણ દૈવત આપવાવાળો છે, તે રાજાઓનો પણ રાજા છે, તે માયાથી અલગ છે ને માયાથી શ્રેષ્ઠ છે, તે પોતે પોતાનાજ તેજવાળો છે, અને તે આલોક તથા પરલોકને નિયમમાં રાખવાવાળો છે: તે સ્તુતિ કરવા લાયક ભગવાનને જાણવા અમે ઇચ્છીએ છીએ.

તેને શરીર નથી, તેને ઇન્દ્રિયો નથી અને કોઇપણ એના જેવો કે એનાથી શ્રેષ્ઠ જોવામાં કે સાંભળવામાં આવતો નથી. એની અદ્ભુત શકિત સર્વ ઠેકાણે જુદી જુદી રીતે સંભળાયછે અને એની જ્ઞાનશકિત, બળ તથા ક્રિયાઓ સ્વભાવિક છે.

આખા બ્રહ્માંડમાં એનો કોઈ ધણી નથી, ને એને કોઇ નિયમમાં રાખવાવાળો નથી; તેમજ એનો કાંઇ આકાર કે ચિન્હ નથી, પણ સર્વનું કારણ એ છે. એટલુંજ નહીં

પણ એને કોઇ ઉત્પન્ન કરવાવાળો નથી, તેમજ એને કોઇ પાળવાવાળો પણ નથી.

ઇશ્વર એકજ છે, તે સ્વયંપ્રકાશ છે, તે જગત્‌ની સર્વ વસ્તુઓમાં, તથા સર્વ પ્રાણીઓમાં ગૂઢરૂપથી રહેલાછે, તે સર્વ વ્યાપક છે, તે સર્વ પ્રાણીઓનાં અંતરમાં રહેલાછે, તે સૌને કર્મનું ફળ આપવાવાળા છે, તે સૌ જીવોને ઠરવાનું ઠેકાણું છે, તે સૌના સાક્ષી છે, તે ચૈતન્યરૂપ છે, તે ઉપાધી વિનાના છે, અને તે ગુણોમાં લેપાય નહીં એવા છે

જે ભગવાન ભેદ વિનાના છે, સૌને વશ રાખનારા છે, અને એકજ તત્વમાંથી અનેક કાર્ય બનાવનારા છે, તેજ ભગવાન મારા અંતરાત્મામાં રહેલાછે એમ જે અનુભવી શકેછે, તેને કદી પણ નાશ ન પામે એવું સુખ મળેછે, અને જેઓ ભગવાનની સાથે એવી રીતે તન્મય થઇ શકતા નથી, તેઓને એ સુખ મળતું નથી.

આ વિશ્વની સઘળી વસ્તુઓને જે ટકાવી રહેલોછે, જે ચૈતન્યનું ચૈતન્ય છે, જે પોતે એકલોજ જગત્‌નાં સૌ તત્વોનો જેવા જોઇએ તેવા ભોગો આપેછે, જે જગત્‌નું

કારણ છે અને જે જ્ઞાનથી તથા યોગથી જાણવા યોગ્ય છે, તે ભગવાનને જે જાણેછે, તે જન્મ મરણ વિગેરે બધી જાતનાં બંધનોમાંથી છુટી જાયછે.

આ વિશ્વને બનાવવાવાળો પરમેશ્વર છે, તે માહાત્માઓના હૃદયમાં હમેશાં ઉત્તમ રૂપથી રહેછે, અને જ્યારે અંતરમાંથી બધી જાતના સંશયો મટી જાય ત્યારે તે પ્રકાશિત થાયછે. જેઓ એને જાણેછે તેઓ મરણના ભયમાંથી છુટી જાયછે.

તે સર્વ વસ્તુઓમાં છુપી રીતે રહેલોછે, તે આત્મામાં છે, તે અતિ ન્હાનામાં ન્હાનાં પરમાણુઓમાં પણ છે અને જુનામાં જુના છે, છતાં પણ એનું જ્ઞાન મેળવવું બહુ મુશ્કેલ છે, અને ધીરજ રાખીને જે હરિજનો પોતાના અંતઃકરણમાં ઉંડા ઉતરતા જાય છે, તેઓ પરમાત્માને જાણી શકેછે, અને જે એને જાણેછે, તે હર્ષ શોકમાંથી મુક્ત થાયછે.

તે જગત્ના કર્તા છે, તે સૌને જાણવાવાળા છે, તે સૌના આત્મા છે, તે સૌનું કારણ છે, તે ચૈતન્ય રૂપ છે, તે

કાળના પણ કર્તા છે, તે અલૌકિક ગુણવાળા છે, ને સર્વને સર્વ રીતે જાણનારા છે. તેનામાં કાંઇ પણ ફેરફાર થાય નહીં એવા છે, સૌ જીવોના સ્વામી છે, તે સૌ ગુણોને નિયમમાં રાખવાવાળા છે, અને તે સૌ સૌનાં કર્મો પ્રમાણે બંધન તથા મોક્ષ આપનારા છે.

જે ભગવાનના હુકમથી, રાત ને દિવસ મારફત, વરસોનું ને કાળનું ચક્ર ફર્યા કરેછે, તે મહાન્ ઇશ્વરની દેવતાઓ હમેશાં ઉપાસના કર્યા કરેછે.

દરેક વસ્તુઓમાં ભગવાન ઓતપ્રોત થઇ રહેલાછે, અને વસ્તુઓ નાશ પામે તોપણ, તે નાશ નહીં પામે એવા છે.

જે પરમાત્મા સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ વખતે, બ્રહ્માને ઉત્પન્ન કરેછે, અને તેને જ્ઞાન આપેછે, તથા જે મ્હારા આત્મામાં સાક્ષીરૂપે રહેલાછે, તે ભગવાનને મ્હારો ઉદ્ધાર થવા માટે હું શરણે જાઉંછું.

તે કોઇ પણ જાતના મેલ વિનાના છે, તે કોઇ પણ જાતની ક્રિયા વિનાના છે, તે સદાય શાંતિમાં રહેવાવાળા

છે, તેનું સ્વરૂપ કોઇથી પણ પુરેપુરૂં જાણી શકાય નહીં એવું છે, તે કોઇ પણ જાતની ભૂલ કરે નહીં, તથા તેને કોઈ પણ જાતનો દોષ લાગે નહીં એવા છે, તે કદી પણ નાશ ન પામે એવા છે, તે જીવોને ભવપાર ઉતારવા માટે શ્રેષ્ઠમાં શ્રેષ્ઠ પૂલ જેવા છે, અને લાકડાં બળી રહ્યા પછી પ્રકાશમાન અગ્નિ રહ્યો હોય, તે અગ્નિની પેઠે પ્રકાશમાન છે.

એ સર્વના ઇશ્વર છે, એ સૌ જીવો તથા સૌ વસ્તુઓના માલેક છે, એ બધી જાતના સૌ જીવોને પાળનાર છે, અને લોકોના કલ્યાણ સારૂજ, પોતે સંસાર સાગર તરવાના પૂલ જેવા થઇને, આ બધો ભાર પોતાની ઉપર ઉપાડેછે.

સ્વર્ગ, પૃથ્વી, આકાશ, મન અને ઇંદ્રિયો વિગેરે બધી બાબતો જે એકનેજ આધારે રહેલીછે, તે ભગવાનજ સૌને મોક્ષ આપનાર છે, માટે બીજી વાતો છોડી દઇને ભગવાનને ઓળખવો, કારણકે, એ મહા આનંદ સ્વરૂપ છે.

જે પરમાત્મા જ્યોતિરૂપ છે, જે અણુ કરતાં પણ ન્હાના છે, અને જેમાં અનંત બ્રહ્માંડો તથા સર્વ જીવો રહેલાછે, તેજ સત્ય છે, તેજ અવિનાશી છે, અને તે

પરમાત્માને આત્માજ પકડી શકે તેમ છે. માટે હે હરિજનો ! અનન્ય ભાવથી તમારા આત્માને પરમાત્માની સાથે તન્મય કરો.

જીવો જ્યારે ઉંઘી જાય છે ત્યારે પણ જે જાગતો રહે છે, અને સૌને માટે જરૂરની ચીજો બનાવે છે, તથા સર્વ લોકો જેને આશ્રયે રહેલાં છે, પણ જે કોઇને આશ્રયે રહેલો નથી, તેજ સર્વ શક્તિમાન ઇશ્વર છે, અને તેજ આનંદસ્વરૂપ તથા અવિનાશી છે.

ઇશ્વર ન્હાનાથી ન્હાનો છે, મોઢાથી મોટો છે, અને સૌ જીવોના અંતઃકરણમાં રહેલો છે છતાં પણ દેખાતો નથી; પણ જ્યારે તેની કૃપાથી તેનો મહિમા સમજાય, અને પછી જેના મનમાં કોઇ પણ જાતની કામના રહે નહીં, તથા કોઇ પણ જાતની દિલગીરી રહે નહીં, તે માહાત્મા પરમાત્માનું દર્શન કરી શકે છે.

ઇશ્વર એકજ છે. તે સર્વને વશ રાખવાવાળો છે, તે સર્વ પ્રાણીઓ તથા સર્વ વસ્તુઓના અંતરનો આત્મા છે, અને તે એકમાંથી અનેક પ્રકારનાં રૂપ કરી શકે છે.

એવા સર્વશક્તિમાન ઇશ્વર પોતે મ્હારા આત્મામાં પણ રહેલા છે, એમ જે ભક્તો પ્રત્યક્ષ રીતે અનુભવી શકે છે, તેઓને કદી પણ નાશ ન પામે એવું સુખ મળે છે; તે સિવાય બીજાને એવું સુખ મળતું નથી.

આખા જગતમાં ભગવાન વ્યાપી રહેલા છે માટે સૌ ઠેકાણે તેના હાથ છે, સૌ ઠેકાણે તેના પગ છે, સૌ ઠેકાણે તેની આંખો છે, સૌ ઠેકાણે તેનાં માથાં છે, સૌ ઠેકાણે તેનાં મોઢાં છે, અને સૌ ઠેકાણે તેના કાન છે એમ સમજજો.

ભગવાનને કોઇ પણ જાતનું આવરણ નડતું નથી, લાલ, પીળો વિગેરે કોઇ પણ જાતનો રંગ તેનામાં નથી, તે પવિત્રમાં પવિત્ર છે, અને તે કદી પણ નાશ ન પામે એવો છે. એવા સમર્થ પરમપુરૂષને જે જાણે છે તે માણસ તેને પામે છે.

આંખથી ભગવાન દેખાતા નથી, હાથ પગ વિગેરે કર્મેન્દ્રિયોથી તે પકડાતા નથી, તે કોઇ શબ્દથી જણાતા નથી, તે કોઇ લક્ષણથી સમજી શકાય તેમ નથી, અને તે

ચિંત્વનમાં ન આવી શકે એવા છે; કારણકે તે સંસારના બધી જાતના સૌ ધર્મોથી જુદા છે, તે એકજ છે, તે અખંડ શાંતિવાળા છે, તે મહામંગળ સ્વરૂપ છે, અને માત્ર આપણો આત્માજ તેને પકડી શકે તેમ છે.

આપણા હૃદયની અંદર જે પરમાત્મા રહેલાછે, તે દીકરા કરતાં પણ વધારે વ્હાલા છે, ધન કરતાં પણ વધારે વ્હાલા છે, અને જગત્‌ની સર્વ વસ્તુઓ કરતાં પણ તે વધારે વ્હાલા છે, એમ જે ભક્ત અનુભવી શકેછે, તે શાંતિ અને સુખ ભોગવેછે.

કદી પણ નાશ ન પામે એવા એક ભગવાન સિવાય, જગત્‌ની સૌ વસ્તુઓ નાશ પામવાવાળી છે, માટે ભગવાન સિવાય જગત્‌ની બીજી વસ્તુઓને જે માણસો વ્હાલી ગણે છે, તે માણસોને જો કોઇ જ્ઞાની ભક્ત એમ કહે કે, તમારી વ્હાલી વસ્તુઓનો તો નાશ થઈ જશે, તો એ વાત સાચી છે, કારણકે અંતે એમજ થાય છે, માટે નાશ પામી જાય એવી વસ્તુઓને વ્હાલી ગણવાને બદલે, અવિનાશી ભગવાનને વ્હાલા ગણો, એટલે એ આપણો વ્હાલો ધણી કદી પણ નાશ પામશે નહીં.

સૌ ઠેકાણે ભગવાનના મહિમાને જુઓ, ભગવા ગુણોની વાતો કરો, ભગવાનના સ્વરૂપનું મનન કરો સદાય ભગવાનમાંજ જીવને પ્રોઇ રાખો

ઇશ્વર સૌ જીવોનો ધણી છે અને તે રાજાને રાજા છે.

ગાડીના પૈડાંમાં જેમ જુદા આરાઓ હોયછે, એ બધા આરાઓ જેમ એકજ વચલાં જાડાં લાકડાને નીકળેલા હોય, અને એકજ પાડાની અંદર રહેલા હોયછે, તેમજ આકાશ, વાયુ, અગ્નિ પાણી તથા પૃથ્વી, વિગેરે સર્વ લોકો, સર્વ પ્રાણ, અને સર્વ જીવાત્માઓ, પરમાત્મામાંથીજ નીકળેલાછે, અને પરમાત્માજ રહેલા છે.

જેનો આદિ અંત નથી, જે સર્વ ઠેકાણે વ્યા રહેલા છે, અને જેનાથી આ સર્વ જગત્ ઉત્પન્ન થયું છે. પરમાત્માને હું માનપૂર્વક નમસ્કાર કરૂ છું, અને તેના મારા આત્માને ઠરવા દઉંછું.

---

આવૃતી ૧ લી.] [નકલ ૨૦૦૦
છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર:—શા. હરીલાલ છોટાલાલ મહેતા
કાવેલ ઘર નં. ૧૭, કાલકાદેવી રસ્તો, મુંબઇ, ૨.
છાપનાર:-શા. મગનલાલ જીગજીવનદાસ. (૮૦૯-૭૯
શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું. ૩૫૬ નાગદેવી રસ્તો, મુંબઇ, ૩